

Er referens; Dnr 99-2019

Svensk Vindenergis synpunkter på ”Förslag till nationell plan för omprövning av vattenkraft”

Svensk Vindenergi välkomnar upplägget med en nationell plan för omprövning av vattenkraft, där nationell tillgång till vattenkraftsel och effekt för reglerförmåga avvägs mot största möjliga nytta för vattenmiljön.

Våra viktigaste synpunkter

- Intentionen med nationell plan är god och väl förankrad men mycket kvarstår för att planen ska få avsedd funktion. Vägledningar, arbetssätt, metoder, och målsättningar är ofullständiga. Risken är stor att otydligheterna medför omständliga processer och långa domstolstider som i slutänden leder till att vi inte når bästa samhällsnytta.
- Ska Sverige ha ett 100 procent förnybart elsystem 2040 måste elsystemets effektbalans värnas. För det krävs att vattenkraftens reglerförmåga både säkras i de viktigaste avrinningsområdena och ökas där det finns möjlighet.

Det är angeläget att den nationella planen uppfyller målbilden i energiöverenskommelsen och lagstiftningen från 1 januari 2019. Vattenkraften spelar en central roll för Sveriges förnybara elförsörjning och med en fortsatt hög produktion och reglerförmåga från vattenkraften kan andelen el från andra förnybara energikällor ökas utan att göra avkall på försörjningstryggheten.

Planen har i endast en vagt vägledande funktion för att åstadkomma det grundläggande, att vattenkraften lever upp till EU-rätten och moderna miljövillkor utan en alltför administrativ och betungande process samt att vattenkraftens utbyggnad ska ske främst genom effektökning i befintliga verk. Den enda tydliga utkomsten av planen är en tidsordning för omprövning.

Planen måste tydligare beskriva vilka beslut och förändringar, i exempelvis förordningar och regleringsbrev, som regeringen ska verkställa för att samhället ska erhålla den bästa samhällsnyttan från såväl vattenkraften som vattenmiljöåtgärderna.

Med nuvarande förslag till nationell plan är det oklart hur målet om max 1,5 TWh produktionsförlust ska nås, särskilt med beaktande av den oklara hanteringen kring påverkan av Natura 2000-områden. Planen är inte i närheten av att beskriva den intressekonflikt ett Natura 2000-område får för ett helt avrinningsområde.

1,5 TWh som acceptabel produktionspåverkan var en av grundpelarna i den nationella strategin från 2014 och vattenkraftbranschens åtagande i Vattenkraftens miljöfond vilar på detta mål. Ett ökat utpekande av kraftigt modifierat vatten (KMV) är nödvändigt för att klara målet.

Ett av målen med den nationella planen var att omprövningsprocesserna inte skulle bli onödigt administrativt betungande. Vi ser inte att detta uppfylls med nuvarande vägledning i den nationella planen. En förutsättning för effektiv omprövning är processen i respektive huvudavrinningsområde inför ansökan om omprövning. En beskriven process med ett uttalat huvudmannaskap för samverkan behövs för att säkerställa nationell tillgång på vattenkraftsel och reglerförmåga.

Vi anser att verksamhetsutövare eller vattenregleringsföretag bör initiera samverkansprocessen och driva den framåt, länsstyrelserna bör ha en sammanhållande roll för samhällsintressen utöver elproduktion och reglerförmåga.

För att samverkansprocessen och prövning i domstol ska ske så effektivt som möjligt måste vattenmyndigheterna se över klassning och normer i god tid före prövning, idag är det oklart om och hur detta kommer att ske.

Förväntan på den nationella planen är att den ska ge förutsättningar till effektökningar. Nuvarande utformning riskerar att senarelägga effektökning om detta ska göras i samband med ansökan för omprövning. Det är viktigt att lagstiftarens andemening att effektökning ska kunna sökas via ändringstillstånd framgår tydligt. Ska Sverige ha ett 100 procent förnybart elsystem 2040 måste elsystemets effektbalans värnas. För det krävs att vattenkraftens reglerförmåga både säkras i de viktigaste avrinningsområdena och ökas där det finns möjlighet.

Det är viktigt att de omprövningar som görs får den avvägning som lagstiftaren åsyftar. För att kontinuerligt följa påverkan på nationell tillgång på vattenkraft och reglerförmåga måste det finnas ett tydligt ansvar för att uppföljning av detta utförs.

Stockholm 2019-06-27

Charlotte Unger Larson
Vd Svensk Vindenergi

Tomas Hallberg
Handläggare